

KOMENTÁŘ

20. října 2023

„DEN STATISTIKY“ 20. říjen

Valné shromáždění Organizace spojených národů (OSN) oficiálně vyhlásilo datum 20. říjen 2010 prvním [Světovým dnem statistiky](#), který se bude opakovat pravidelně každých pět let. V mezidobí budou statistici zemí EU veřejnosti připomínat „Evropský den statistiky“, čímž poukáží na důležitost kvalitních statistických dat pro náš běžný každodenní život. Proto i my bychom se rádi na [Krajské správě Českého statistického úřadu v Plzni](#) připojili k Evropskému dni statistiky tím, že připomeneme některé historické milníky na území České republiky a v Plzeňském respektive Západočeském kraji.

Význam a váhu, která byla přikládána statistice, lze vidět i v tom, že krátce (28. 1. 1919) po vyhlášení Československého státu přijalo Revoluční národní shromáždění pod č. 49 [Zákon o organizaci statistické služby](#). Od prvopočátku své existence Státní úřad statistický, který navazoval na činnost Zemského statistického úřadu království Českého, směřoval aktivity k pokrytí celého území Československa (včetně Slovenska a Zakarpatské Ukrajiny). Významnou roli však sehrávaly i statistické údaje místního charakteru, o čemž svědčí například Lexikon obcí, který shromažďoval i na dnešní dobu podrobné údaje o populaci a osídlení (počty domů, bytů). Dále to byly „Statistické příručky“, předchůdci pozdějších [„Ročenek“](#).

Statistická služba byla kromě ústředí v Praze zajišťována Zemskou a Okresní samosprávou. Její řízení spadalo do kompetence druhého náměstka předsedy Zemského výboru. Jednotlivé okresní úřady se podílely na sestavování různých statistických výkazů a hlášení včetně Sčítání lidu.

Se společenskými změnami po 2. světové válce byl položen základ pro novou formu získávání statistických údajů prostřednictvím statistického výkaznictví.

Již v září 1945 provedl statistický úřad soupis válečných škod. Z dalších významných aktivit úřadu lze zmínit například soupis domů a bytů 31. 1. 1946 nebo soupis obyvatelstva k 22. květnu 1947. Po únoru 1948 ovlivnilo posláni a úkoly statistického úřadu zejména centrálně plánované hospodářství.

Dalším významným okamžikem pro organizační strukturu úřadu bylo vyhlášení federace Československé socialistické republiky k 1. 1. 1969. Jako reakce na tento právní akt vznikl Federální statistický úřad, Český statistický úřad a Slovenský statistický úřad, v rámci kterých byla vlastní činnost realizována na Krajských správách (respektive Městské správě v Praze) a jejich okresních odděleních. Zde se prováděl vlastní sběr statistických výkazů a zpracování dat. Mezi hlavní úkoly FSÚ patřila metodika, ukládání programu statistického zjišťování a dohled nad jednotou soustavy statistických informací v celém státě.

Po listopadu 1989 došlo ke společenským změnám, na základě kterých byl vytýčen cíl, vybudovat objektivní, nestranný a apolitický systém státní statistické služby. Přeměny společnosti související s transformací hospodářství vycházející z tržních principů vyvolaly podněty a nové požadavky na činnost úřadu. Těmito podněty byly například liberalizace cenových hladin, rozpad RVHP, změny vlastnických struktur vycházející z privatizace

KOMENTÁŘ

a přeorientování se na země s tržní ekonomikou. V souvislosti s tímto procesem se mnohonásobně zvýšil počet ekonomických subjektů. Proto bylo u řady statistických agend nezbytné přejít k výběrovému zjišťování údajů. Významně vzrostla důležitost šetření u domácností, které se zpočátku týkalo hlavně trhu práce. Postupně se témata sociální sféry těchto šetření rozšiřovala. Díky své nestrannosti a profesionalitě byl úřad pověřen i významnou rolí při zpracování výsledků voleb na všech úrovních.

Vysoká kvalita poskytovaných statistických služeb získala pro Český statistický úřad významnou pozici také v mezinárodním měřítku. Zaměstnanci ČSÚ začali být pověřováni úkoly i v rámci pomoci při vzdělávání statistiků v jiných kandidátských zemích EU respektive koordinací činnosti u vybraných statistických agend.

V Plzeňském kraji je organizována státní statistická služba na pracovištích v Plzni, Domažlicích, Klatovech a Tachově. Před rokem 1990 bylo 10 okresních pracovišť Krajské správy ČSÚ Západočeského kraje s cca 180 zaměstnanci, tomu odpovídá dnešní Plzeňský (82) a Karlovarský kraj (18 osob). Z výše uvedeného je zřejmé, že došlo k výrazné redukci počtu zaměstnanců a zefektivnění poskytovaných statistických služeb v regionech. Dnešní Krajská správa ČSÚ v Plzni plní důležité úkoly v rámci státní statistické služby, kromě jiného jsou zde gesční útvary zaměřená na zpracování statistické agendy průmyslu.

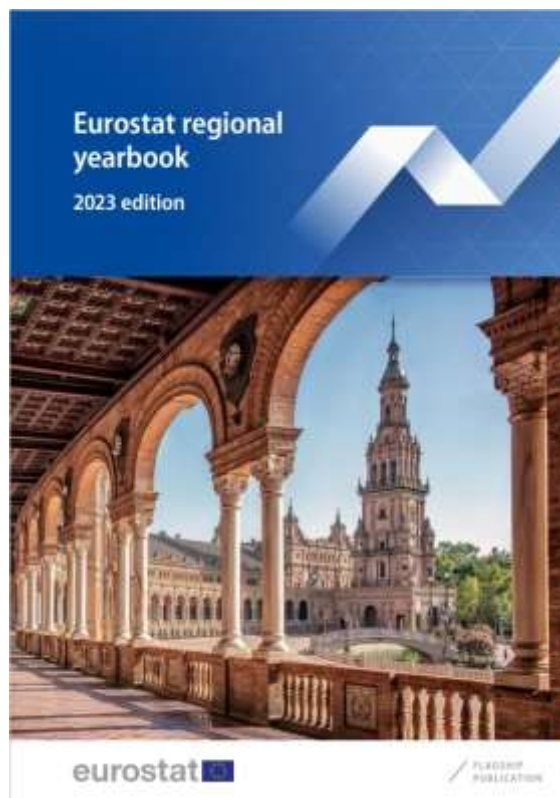
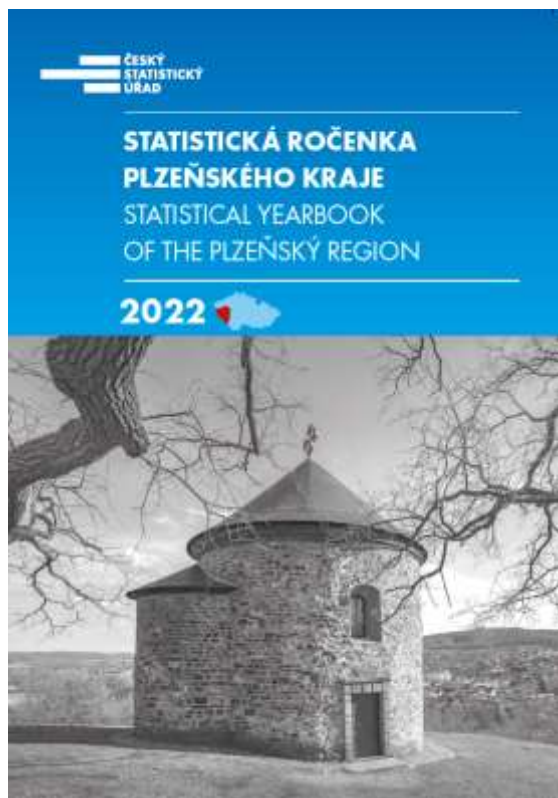
V současné době se finalizují práce na „Analýze výsledků Sčítání 2021 za Plzeňský kraj“ a publikaci „ATLAS sčítání lidu, domů a bytů 2021 za Plzeňský kraj“, kterou lze bezesporu považovat za výjimečný regionální dokument, jenž byl kompletně připraven zaměstnanci Krajské správy ČSÚ v Plzni. Z řady dalších výstupů je mezi uživateli každoročně oblíbená „[Statistická ročenka Plzeňského kraje](#)“, či „[Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje](#)“. Vzhledem k tomu, že ČSÚ z regionálně strukturovaných dat má nejbohatší zdroje v oblasti demografie, bylo možné využít těchto podkladů při zpracování tematických publikací – „[Senioři v Plzeňském kraji 2015](#)“, „[Mladá generace v Plzeňském kraji 2016](#)“, „[Ženy a muži v Plzeňském kraji 2018](#)“ a „[Bytová výstavba v Plzeňském kraji v dlouhodobém vývoji 2020](#)“.

Za výše uvedenými aktivitami je třeba vidět vysoce kvalifikovanou práci, kterou vždy odváděly, a věřím, že budou i nadále, pracovní kolektivy státní statistické služby tak, aby bylo naplněno ústřední motto spojené se [Světovým respektive Evropským dnem statistiky](#) „KVALITNÍ DATA, LEPŠÍ ŽIVOT“.

Kontakt:

Ing. Miloslav Chlad, Ph.D.
Ředitel Krajské správy ČSÚ v Plzni
Tel.: 377 612 279
E-mail: miloslav.chlad@czso.cz

KOMENTÁŘ

[Na 20. října připadá Evropský den statistiky | ČSÚ \(czso.cz\)](#) (odkaz na centrální aktualitu)